

FUNKTIONSPROGRAM

Datum: 2026-02-10

Diarienummer: KFN-2025/236

Standardiserade funktionsprogram för fullstor och mellanstor idrottshall

Kultur- och fritidsnämnden

Innehåll

Inledning	3
Kapitel 1. Gemensamma funktionskrav	5
Kapitel 2 Funktionsprogram för fullstor idrottshall	9
Placering	9
Entré	10
Korridor.....	10
Omklädningsrum	10
Duschutrymme	12
WC och RWC.....	12
Flexiarbetsrum.....	12
Sporthallen	13
Sporthallens rumsfunktioner – gemens för träningshall och läktarhall	13
Sporthallens funktioner – unika i läktarhall.....	17
Serveringsmöjlighet – funktion i läktarhall	18
Multifunktionssal /multisal.....	18
Samlingsrum	19
Förråd	19
Städutrymmen.....	20
Verkstad.....	21
Avfallshantering.....	21
Teknikutrymmen	21
Kapitel 3. Funktionsprogram för mellanstor idrottshall	21
Placering	21
Entré	22
Korridor.....	22
Omklädningsrum	22
Duschutrymme	24
WC och RWC.....	24
Flexiarbetsrum.....	24
Gymnastiksalen.....	25
Multifunktionssal/multisal.....	29
Förråd	29
Städutrymmen.....	30
Avfallshantering.....	31
Teknikutrymmen	31

Inledning

Verksamhetsbeskrivning - Vikten av idrottshallar för rörelse och som trygg mötesplats

Idrottshallar är en del av social infrastruktur och byggs för både föreningsliv och skolans idrottslektioner. En idrottshall som är rätt utrustad fyller en viktig funktion för föreningslivet och en meningsfull fritid.

Främst kommer idrottshallen att användas för skolidrott, basketboll, innebandy, handboll, volleyboll, barngymnastik och andra typer av gruppträning. Idrottshallen kommer att under säsong kunna nyttjas samtliga dagar i veckan i huvudsak mellan klockan 8–22. Under dagtid kan den användas av skolan och på kvällar och helger av föreningar och allmänheten.

Idrottshallen är inte bara en plats för fysisk aktivitet och rörelse, det är också en arbetsplats för idrottslärare och vaktmästare där således arbetsmiljökrav ska följas.

Inriktningen för kommunens idrottshallar, enligt kultur- och fritidsnämndens strukturprogram för idrottslokaler och idrottsanläggningar¹, är att de:

- ska vara tillgängliga för alla
- ska utvecklas så att de kan nyttjas så flerfunktionellt och resurseffektivt som möjligt
- ska bidra till en effektiv och sund verksamhetsmiljö som skapar förutsättning för optimalt nyttjande och kvalitet i kommunens verksamheter

Kostnadseffektivitet

Idrottshallarna i kommunen ska vara väl planerade för att kunna nyttjas med hög bokningsgrad för en rad olika idrotter och aktiviteter för skola, föreningsliv, privatpersoner och företag.

I planeringen av idrottshallens olika rum ska alltid samnyttjandelösningar tas i beaktande. En innovativ planlösning och disposition som täcker behov för fler verksamheter ses som positivt. Det är viktigt i varje projekt med en fördjupad dialog med föreningar, skola och andra aktörer som planeras boka idrottshallen för att säkerställa innehåll och kapacitet.

Idrottshallar har sedan en tid tillbaka växt i storlek för att möta specialidrottsförbundens krav på större spelytor, ökad takhöjd, fler förråd för att främja flerfunktionalitet samt skolornas behov av delbara idrottshallar som möjliggör två lektioner parallellt. De uppdelade halldelarna bör gå att bokas separat för optimalt nyttjande. All idrottsutövning kräver inte fullstor spelplansyta om 20x40 meter.

¹ Strukturprogram för idrottslokaler och idrottsanläggningar, dnr KFN-2024/109

Lokalinvesteringar för idrottshallar har en stor strategisk betydelse då de är långsiktiga och påverkar kommunens förutsättningar att fullfölja läroplanen och tillgodose föreningslivets behov av ändamålsenliga lokaler.

Syfte med funktionsprogrammet

En utmaning är att skapa en idrottshall med verksamhet som möter flera olika intressegruppers behov under olika tider på dygnet. Här ska funktionsprogrammet vara ett praktiskt verktyg under planeringsfasen.

Syftet med att ta fram ett standardiserat funktionsprogram för mellanstor respektive fullstor idrottshall är att säkerställa funktionaliteten, öka förutsägbarheten i de ekonomiska konsekvenserna samt spara tid i byggprojektens tidiga skeden.

Tillsammans med strukturprogrammet utgör funktionsprogrammet ett underlag i kommunens strategiska lokalförsörjning. Funktionsprogrammet ska användas som grund i planering av nya lokaler, det är vägledande vad gäller grundbehov på rumsfunktioner. Programmet anger däremot inte storlek i kvadratmeter på alla lokalytor. Beslut om rumsstorlek tas fram i ett projektspecifikt lokalprogram. Det kan se olika ut beroende på hur och av vem idrottshallen ska användas samt om behovet av rumsfunktioner i idrottshallen även ska tillgodose lokalbehov för intilliggande utomhusanläggningar, som till exempel en fotbollsplan.

Befintliga idrottshallar kan anpassas till funktionsprogrammet utifrån sina respektive förutsättningar. Det går ofta att återanvända, anpassa, samutnyttja, bygga om och bygga till befintliga byggnader för att de ska uppnå nya krav. Detta kan vara en hållbar väg att gå både ur ett ekonomiskt perspektiv och ett hållbarhetsperspektiv.

Revideringar och projektanpassningar

Funktionsprogrammet beslutas av kultur- och fritidsnämnden. Programmet revideras vid behov utifrån omvärldsförändringar. Programmet har samberetts med barn- och utbildningsförvaltningen samt kommunstyrelsens förvaltning.

Varje plats där en idrottshall ska uppföras har sina specifika förutsättningar vilket kan göra att alla krav i det standardiserade funktionsprogrammet inte alltid kan uppfyllas. Även strukturprogrammets riktning kan medföra vissa avsteg från funktionsprogrammet.

Avsteg och ändringar från det som är föreskrivet i funktionsprogrammet kan således göras så länge inte funktionen som helhet avsevärt påverkas. Kultur- och fritidsförvaltningen, tillsammans med fastighetsägare och kommunstyrelsens förvaltning gör en bedömning från fall till fall huruvida mindre avvikelser kan godkännas alternativt att det påverkar funktionen i så hög grad att politiken behöver informeras och ta ställning till avvikelserna.

Avgränsning

Funktionsprogrammet gäller idrottshallar vars primära syfte är att hyras ut till föreningslivet, skola och allmänheten. Arenaanläggningar och specialidrottsanläggningar i större format utformas och framställs utifrån respektive byggprojekts särskilda behov och dess verksamhetsbeskrivning.

Begreppsförklaringar

Idrottshall

Avser hela byggnaden som rymmer olika funktioner kopplade till idrottsverksamhet. Det inkluderar själva idrottsytan, omklädningsrum, förråd, flexiarbetsrum och andra tillhörande utrymmen. En fullstor idrottshall inrymmer en sporthall. En mellanstor idrottshall inrymmer en gymnastiksal.

Sporthall

En sporthall är en idrottsyta med en fullstor spelplan (20x40 meter), eller en nästan fullstor plan med minimimått på 18x36 meter. Den är anpassad för lag- och bollsporter och aktiviteter med större grupper.

Gymnastiksal

En idrottsyta som är mindre än 18x36 meter. Gymnastiksalen möter oftast behovet av idrottsyta för skolelever i lägre årskurser, gymnastik, rörelselek och mindre grupper.

Multifunktionssal/multisal

En mindre idrottsyta, vanligtvis mellan 70 och 200 kvadratmeter. Multisalen är särskilt lämpad för mindre träningsgrupper, specialpedagogisk verksamhet eller kompletterande aktiviteter parallellt med annan idrottsundervisning. Kallas även rörelserum eller motionsrum.

Kapitel 1. Gemensamma funktionskrav

Generellt gällande lagar, krav och policys

Lagar och myndighetskrav

Idrottshallen är en publik lokal där många vistas samtidigt och som ska vara trygg, säker och tillgänglig för alla. Idrottshallen är dessutom en stadigvarande arbetsplats för idrottslärare. Detta ställer krav på idrottshallens utformning och att den uppfyller följande lagar, krav och policys:

- AFS, arbetsmiljöverkets författningssamling
- AML, arbetsmiljölagen
- BBR, Boverkets byggregler
- PBL, plan- och bygglagen
- Svenska SIKO, Svenska Sportinrednings Kontrollorganisation

För att idrottshallen ska vara godkänd för tävlingar finns dessutom krav och/eller rekommendationer från specialidrottsförbund.

Mål, program och planer

Funktionsprogrammet för fullstor idrottshall och mellanstor idrottshall är framtaget i enlighet med:

- Strukturprogram för idrottslokaler och idrottsanläggningar
- Funktionsprogram för grundskola
- Samtliga delar av gällande läroplaner som berör i ämnet idrott och hälsa.

Utöver dessa förutsättningar ska vid utarbetande av nya lokalprojekt samtliga myndighetskrav och gällande EU-standards uppfyllas, samt de allmänna krav som kommunfullmäktige angett ska gälla för det som byggs i kommunen av kommunen/kommunalt bolag.

Säkerhet, trygghet och beredskap

Den trygghetsskapande tekniken ska förhindra kostnadsdrivande skadegörelse som gör att idrottshallen måste stänga för reparation. Ett annat syfte är att säkerställa att obehöriga ej får tillträde till lokalen samt att öka tryggheten i och runt anläggningen.

Idrottshallen är en nyckelfri anläggning. Alla dörrar ska ha digitalt passersystem, även förråd. Passersystemets integration med kultur- och fritidsförvaltningens bokningssystem är en viktig aspekt.

- Överfallslarmsfunktion
- Inbrottslarm, brandlarm och utrymningslarm enligt kommunens anvisningar. Inbrottslarm ska kunna justeras så att de passar uthyrningstiderna.
- Fastighetsägaren ansvarar för att säkerställa brandskyddet i fastigheten.
- Belysning och vatten aktiveras vid avlarmning
- Magnetbrytare för vatten i WC och omklädningsrum som kopplas till belysningens rörelsedetektor
- Om taksprinklers installeras i idrottshallar ska de monteras med uppåtriktat utlopp och förses med godkänt skydd mot mekanisk påverkan, för att minimera risken för skador och efterföljande vattenskador.
- Utrymning från idrottslokalerna ska kunna ske mot en trafiksäker yta.

Akustik

En god akustik ska uppnås i idrottshallen med minimalt med buller från installationer. Ljudklass enligt senare besked. Minska buller från verksamheten. Planera för en lugnare ljudmiljö för att undvika stress och hörselskador. Tänk på:

- Väggar mellan olika lokaler ska utföras så att ljud ej stör mellan lokaler. Exempelvis får inte heller ljud från omklädningsrum störa till annat omklädningsrum eller ut från omklädningsrum.

- Isolering mot andra verksamheter (vid sambyggnation): Se till att väggar och golv dämpar ljud mot klassrum eller bostäder.
- Kort efterklangstid: Minska eko genom ljudabsorberande material i tak och väggar.
- Slagtåliga material: Välj robusta, bolltåliga och brandsäkra absorbenter.
- Taluppfattbarhet: Bra akustik gör det lättare att höra instruktioner.

Hållbarhet

Idrottshallen ska utformas så att man hushållar både med de mänskliga och materiella resurserna på lång sikt. Användningen av energi och naturresurser ska vara effektiv. Återbruk och cirkulär ekonomi kan vara en del av gestaltningen. Särskild hänsyn ska tas till barn- och ungdomsperspektivet.

Materialval, teknikval och utförande ska generellt vara anpassat för offentlig miljö med högt dagligt slitage. Fönster planeras för att undvika insyn, bländning och värmeproblem.

Belysning inomhus

Belysning inne i hallar och utvändigt belysning ska vara av energisnål typ, exempelvis LED.

Dagsljus ska finnas där människor vistas stadigvarande. För att idrottshallen ska vara ändamålsenlig och uppnå kraven från arbetsmiljöverket ställs luxkrav på belysningen. Specialidrottsförbunden ställer ibland krav på spelytans belysning.

I flera av ytorna krävs en varierad belysning för att rummen ska kunna användas mångfunktionellt. Belysningskrav redovisas under respektive rumsfunktion.

- Tändning/släckning av belysning i samtliga idrottsytor ska både kunna styras automatiskt från driftrum eller manuellt via aktivering med passersystem.
- Tändning av belysning i alla sekundära utrymmen (toaletter, omklädningsrum, duschrum, korridorer och i förråd) aktiveras via rörelsesensor.
- Tändning och släckning av belysning i entréhall via tidsstyrning + rörelsesensor.
- Tändning och släckning av belysning i övriga lokaler via strömbrytare.

Underhåll och städbarhet

- Dammsamlade och svåråtkomliga nischer ska undvikas.
- Materialval och ytskikt ska kräva minimalt med underhåll och vara lätta att städa.
 - Golv ska vara slätt men halksäkert.
 - Golvet ska tåla vatten och rengöringsmedel så att hela omklädningsrummet kan spolas av vid städning.
 - Golvet ska luta mot golvbrunnar för att vattnet ska rinna bort.
 - Golvbrunnar ska placeras smart så att spolning fungerar över hela ytan. De ska vara enkla att rengöra och uppfylla hygienkrav.

Tillgänglighet

Alla ska vara välkomna till idrottshallen. Det gäller oavsett bakgrund, kultur, ålder eller funktionshinder. Idrottshallens utformning och planlösning ska vara tillgänglig för personer med olika funktionsnedsättningar, för såväl idrottsutövare som besökare, i enlighet med gällande lagar och riktlinjer.

Idrottsytor ska utrustas permanent med hörslingssystem inklusive förstärkare och mikrofoner.

Skyltning & information

Huddinge kommuns framtagna grafiska profil ska efterföljas.

- En belyst skylt ovanför dörren till idrottshallen med texten: *Idrottshall*.
- En taktil skylt vid sidan av entrédörren till idrottshallen.
- Skyltning som visar antalet personer som får vistas i lokalen i storlek A5.
- Omklädningsrum skyltas med nummer 1, 2, 3, 4 osv.
- Skyltning till RWC-toaletter, placeras på vägg bredvid dörrhandtag samt taktil.
- Centraluranläggning ska finnas. Klockor ska finnas i idrottsytor och i entrén.

Utemiljö

Den fysiska miljön runt idrottshallen ska vara utformad så att utövare och besökare kan ta sig till och från idrottshallen med alla typer av fortskaffningsmedel på ett tryggt och säkert sätt. God allmänbelysning runt hela anläggningen (undvik mörka zoner som skapar punktbelysning). Behovet av vattenutkastare utomhus ska utredas i varje projekt.

Entrén till idrottshallen ska vara väderskyddad, inbjudande och tydligt markerad, upplyst minst enligt belysningskrav från BBR, vilket skapar en trygghet för besökare. Tydlig skyltning och kontrastmarkeringar vid entrén stärker tillgängligheten för synskadade.

Angöring/Droppzon

- Droppzonen ska ha en separat in- och utfart.
- Fria siktlinjer från droppzon till idrottshallens entré.
- Personer med särskilda behov av möjlighet till att bli avsläppta nära idrottshall ska kunna göra så inom 25 meter från anläggningens entré.

Cykelparkering

- Cykelställ med tak med bra möjlighet för fastlåsning av cykel samt elsparkcyklar.
- Antalet cykelparkeringar utreds i varje projekt. Antalet kan anpassas efter anläggningens geografiska placering. Rekommendationen är minst 20.
- Cykelparkering ska vara upplyst, trygg och tillgänglig.
- Fria siktlinjer från entré till cykelparkering, för att stärka tryggheten för besökare.

Parkering

- Parkeringsplatser för bil ska finnas, med tillgång till laddstolpe enligt kommunens principer
- Från handikapparkering till entré max 25 meter.
- Bilparkering ska vara upplyst, trygg och tillgänglig.
- Antalet platser ska utredas i varje projekt. Antal platser kan anpassas efter geografisk placering och marktillgång och huruvida möjlighet finns att samnyttja skolans parkering. Rekommendationen är 30–40 platser.
- Behov av angöring och uppställning av buss utreds i det enskilda projektet.

Kapitel 2 Funktionsprogram för fullstor idrottshall

Den fullstora idrottshallen kan utifrån närvaro/frånvaro av vissa rumsfunktioner, delas in i träningshall och läktarhall. Spelplanen i sporthallen är i båda fallen 20x40 meter.

Definition *Träningshall*

En träningshall inrymmer en sporthall med golvyta på 24x43 meter (spelplan på 20x40 meter) med en enklare gradäng med plats för cirka 25–30 sittande. Träningshallen har varken särskilt planerade utrymmen avsedda för tävling eller är anpassad för en specifik specialidrott.

Definition *Läktarhall*

En läktarhall inrymmer en sporthall med golvyta på 24x43 meter (spelplan på 20x40 meter) med läktare för publik, och med funktioner för tävling, såsom resultattavlor, matchsekretariat, samt en enklare serveringsmöjlighet. Läktarhallen kan planeras för en/ flera specifika specialidrotter med extra förråd för föreningslivet.

Behovet i kommunen av träningshall, alternativt läktarhall, ska utredas och beslutas inför respektive projekt. Strukturprogrammet² anger att minst en läktarhall ska finnas i varje strategiskt planområde i kommunen. Under detta kapitel beskrivs både de gemensamma funktioner som ska finnas i både träningshall och läktarhall, samt de specifika funktioner som hör till läktarhallen.

Placering

När idrottshallen byggs i anslutning till en skola ska entréer anpassas så att idrottsutövare och andra besökare kan komma till omklädningsrum och hall utan att gå via skolans

² Strukturprogram för idrottslokaler och idrottsanläggningar, dnr KFN-2024/109

lokaler. Det ska gå att låsa mellan idrottshallen och skolans lokaler. Det kan finnas behov av ytterligare en entré som underlättar för föreningslivets aktiviteter utanför skoltid.

Entré

Entrén är en samlingsplats som skapar möjlighet till möten. En plats att fördriva tiden i väntan på ett pass, en lektion eller sin vän. Här går det även att ta en paus inför träningspasset, en plats att äta och dricka.

- Entrén ska ligga i trafiksäkert läge.
- Entréer ska inte vara placerade så att man kommer rakt in på verksamhetsytan.
- Huvudentré till hallen bör vara vänd mot skolan, i de fall idrottshallen byggs i anslutning till en grundskola.
- I vindfång ska nedsänkt torkmatta finnas (som är lätt att passera med rullstol).

Idrottshallen ska så långt det är möjligt vara skofri med en tydlig zonindelning vid entrén där skogränsen går, med syfte att förhindra grus och väta att komma in i idrottsytorna. I entrén ska det därför finnas plats för att ta av sig och förvara skor.

- Glasad fasad för öppenhet och transparens.
- Tydlig skyltning för god orienterbarhet.
- Vägghocka i entrén
- Flerfunktionalitet
- Golvyta i entréer och korridorer ska vara av slitstarkt material.
- Tillgång till RWC och WC. För uteidrotten kan det behövas en RWC som man når direkt från entré/vindfång, innan man tar av sig skorna.

Korridor

Kommunikationsytor mellan entré och omklädning och idrottsytorna ska vara ljusa och lätta att överblicka. Detta ger en tydlig överblick och skapar trygghet för de som vistas i korridoren. Korridorer ska ha fasta tak, och inte plocktak.

Korridorer och passager kan ha flera funktioner och nyttjas till möjliga platser för samling eller paus. Ytorna ska uppmuntra till rörelse med enkla medel, t ex mindre klättervägg eller linjemålning på golv.

Omklädningsrum

Omklädningsrummen i en idrottshall ska vara välkomnande, inkluderande och den personliga integriteten ska alltid beaktas i utformningen. Omklädningsrum ska upplevas som trygga och vara överblickbara med plats för omklädning och förvaring av kläder. Dessutom ska omklädningsrummen vara lättstädade.

Antalet omklädningsrum bestäms av idrottshallens kapacitet och utformning. Vid planering av kapacitet för omklädningsrum ska nyttjandet av multisalen inkluderas. Om

Idrottshallen ligger intill exempelvis en konstgräsplan eller annan uteidrottsyta ska möjligheten att säsongsvis viga vissa omklädningsrum för uteidrott alternativt bygga fler omklädningsrum prövas. Detta för att öka städbarheten, minska slitaget på lokalerna och underlätta utomhusidrott. Utred i dessa scenarios möjlighet att ha direkt ingång utifrån till omklädningsrummen.

Rumshöjden i omklädningsdelarna ska vara minst 2,7 m. Fasta tak (ej plocktak).

Omklädningsrum, för grupper

Beslut om antal gruppomklädningsrum ska utredas, och framgå, i projektspecifikt lokalprogram som ligger till grund för respektive byggprojekt. I regel uppfyller fyra (4) omklädningsrum de behov som finns vid föreningslivets nyttjande av gymnastiksalen. Grundskolans behov är oftast åtta (8) mindre omklädningsrum för att möjliggöra effektiv schemaläggning.

Funktionskrav:

- Insynsskydd för att minimera insyn från korridor, för att erbjuda ökad trygghet, integritet och tillgänglighet.
- Varje omklädningsrum ska utrustas med en RWC med dusch.
- Golvbeklädnad av halksäkert slitstarkt material med god städbarhet, med golvbrunn.
- Sittbänken får inte ha ben som står mot golvet.
- Reglerbar belysning i minst två nivåer.
- Helkroppsspegel av okrossbart material.
- Eluttag för hårfön med mera.
- God ljudnivå ska uppnås, se avsnitt Akustik sid 6.
- Möjlighet till forcerad ventilation.

Flexi-omklädningsrum

Det ska finnas dusch- och omklädningsmöjligheter för personer som av olika anledningar önskar enskildhet. Utrymmet ska utformas som en egen omklädningsenhet tillsammans med dusch och RWC, med möjlighet till att dela upp rummet i våt och torr zon. Utrymmet ska placeras neutralt och inte kunna nås via ett annat omklädningsrum. Det ska finnas vattenutkastare som underlättar vid rengöring av duschutrymmena.

Omklädningsrum, pedagog/funktionär/domare

Omklädningsrum kombinerat för skolans pedagoger och idrottsföreningars funktionärer och domare utformas med ett litet förrum med plats för minst 3 personer för omklädning. Rummet ska vara inrett med sittbänk, spegel, eluttag och låsbart omklädningskåp i direkt anslutning till separat WC- och duschenhet. I duschenheten ska det finnas krokar för handdukar, samt hylla för schampo och glasögon.

Det ska finnas vattenutkastare som underlättar vid rengöring av duschutrymmena.

Detta omklädningsutrymme placeras med fördel i direkt anslutning till flexiarbetsrummet.

Duschutrymme

Duschutrymmet ska alltid utformas med extra stort fokus på den personliga integriteten.

Duschrummet ska placeras för minsta möjliga insyn från ombytesutrymmet.

Omklädningsrum och korridorer ska vara fria från ytterskor.

Även om duschutrymmet dimensioneras för flera så ska utformningen möjliggöra att varje individ kan duscha utan insyn från andra. Duschutrymmet utformas som rymliga heltäckande bås, av stadig konstruktion, med krok för handduk på insidan av dörren. Städbarheten runt duschbåsen ska beaktas vid utformningen.

Fyra (4) stycken duschbås per duschutrymme, varav ett ska vara anpassat för rörelsehindrad. Utred i varje projekt om två omklädningsutrymmen kan dela på ett duschutrymme. Varje duschutrymme delas i så fall av två omklädningsrum och en dörr med sluss mot korridoren byggs för varje par omklädningsrum.

Övriga funktionskrav är:

- Ytskiktet på golv och vägg ska vara slitstarkt, halksäkert och städbart.
- Kroklist för handdukar
- Fasta undertak (ej plocktak) i duschutrymmet
- Vattenutkastare för slangspolning

WC och RWC

RWC i omklädningsrum ska utrustas enligt senaste BBR.

- RWC ska utrustas för möjlighet till dusch.
- Kranar ska vara av högre modell för vattenflaskpåfyllning
- Ytskiktet på golv och vägg ska vara slitstarkt, halksäkert och städbart.
- Handfatsrör ska gå in i väggen
- Hållare av plast till toapapper och handdukspapper.
- Spegel av okrossbart material
- Fasta undertak (ej plocktak)

Flexiarbetsrum

Flexiarbetsrummet ska uppfylla kraven för en god arbetsmiljö (AFS, arbetsmiljöverkets författningssamling) och bidrar till en ökad vuxennärvaro i idrottshallen. Placeras i nära anslutning till elevytor eller entrén för god överblick.

Skolan har behov av arbetsstationer för lärare i idrottshallen. En arbetsstation i anslutning till idrottshallrummet skapar bättre arbetsmiljö, men eftersom lärarna oftast har ytterligare en arbetsplats i skolans lokaler kan den vara av enklare slag.

Flexiarbetsrummet är tänkt att vara flerfunktionellt och även nyttjas av idrottsplatsarbetare/vaktmästare, samt utanför skoltid av idrottsföreningars funktionärer och matchdomare.

- Flexiarbetsplats för 2–4 personer med plats för bärbar dator, låsbara arkivskåp möjliggör att de olika funktionerna kan dela arbetsrum, vid olika tider på dygnet eller liknande förvaringslösning. Eluttag.
- Normal takhöjd.
- Wi-Fi med tillgång till kommunens server.
- Tillgång till matchinformation, vilket kan inkludera:
 - Skärm eller display med matchklocka eller resultattavla
 - Kommunikationsutrustning med sekretariatet eller hallpersonal
- Placeras med fördel i anslutning till omklädningsrum för pedagoger/funktionärer/domare (för upp till 3 personer) med låsbara klädskap, dusch och WC.

Sporthallen

Idrottslokalerna i det här avsnittet avser en spelplan (20x40m) och med säkerhetsavstånd (innerväggsmått 24 x 43 m) som motsvarar Svenska handbolls- och innebandy-förbundets krav på tävlingsytor. De spelplansmått tillgodoser också de flesta andra bollsporters krav på spelyta inklusive riskavstånd (utan fasta eller utskjutande hinder).

Sporthallens rumsfunktioner – gemensamma för träningshall och läktarhall

Sporthallens huvudfunktion är att användas för idrottsundervisning och för träning inom föreningsidrott. Skolan har behov av att kunna använda salen för tillfälliga sammankomster såsom idrottsdagar, luciafiranden med mera. Salen ska vara utformad för att lätt kunna växla mellan aktiviteter.

För att behålla ett behagligt inneklimat behöver den operativa temperaturen ligga runt 18 grader året runt.

Sporthallen ska dimensioneras för en maximal personbelastning om 300 personer. Vid behov av hallen som samlingssal till exempel vid skolavslutningar, ska ventilationen anpassas för att möta maximal personbelastning. Om rummet ska användas som samlingssal kan extra förråd behövas för stolar med mera. Behov utreds i varje projekt.

Förvaringsutrymmen ska finnas med tillgång från salens båda halvor när ridåvägg används, läs mer under rubrik *Förråd*.

Det ska gå att komma till sporthallen utan att passera ett omklädningsrum.

Inpassering till hallen bör vara stor (dubbeldörrar). Inlastningsdörr utifrån minst 1200 mm.

En särskild avlastingsyta behövs i salen för kläder, vattenflaskor och värdesaker. Bäst görs detta i en nisch för att inte inkräkta på idrottsytan.

Klockor finns på kortväggarna. Styrning via centralur.

Ridåvägg

För att möjliggöra parallell verksamhet i sporthallen, ska spelplansytan kunna delas i två lika stora halvor med hjälp av en ridåvägg.

Ridåvägg ska uppfylla säkerhetskrav och vara besiktningsbar enligt Boverkets regler.

Ridåväggens färg ska harmonisera med hallen i övrigt.

Åtkomst till salens respektive del ska vara möjlig från salens andra del, från entré samt omklädningsrum när ridåväggen är nedfälld. Åtkomst till förråd från båda halvor.

Ridåväggen ska styras via passersystem.

Ljudnivån är en viktig arbetsmiljöaspekt i idrottslokaler. Ett stort problem är överhörning mellan halldelar i delbara sporthallar. Det finns ett gemensamt intresse av att hålla nere ljudnivåer i idrottshallar. Det är viktigt att ljudisolering beaktas i valet av ridåväggar.

Belysning i sporthallen

Belysningen i en idrottshall ska förebygga ohälsa och olycksfall. Den ska uppfylla kraven på bländning, ljusriktning, säkerhet, ljusstyrka och ljusfördelning. Kraven som ställs ska vara anpassade för de aktiviteter som utövas i hallen samt hallens utformning.

Belysningen ska vara styrbar, på respektive halva samt helsal. Belysningen ska även anpassas efter nedfälld ridåvägg så att inga skuggor eller mörka partier uppstår.

Ljusstyrkan ska gå att anpassa efter aktivitet. Ljusstyrkan ska, i golvnivå, uppnå

- nivå 1: 800 lux matchbelysning
- nivå 2: 500 lux träningsbelysning
- nivå 3: 100 lux vila/avslappningsbelysning

Sportgolvet

Sportgolvet ska fungera för så många idrotter och verksamheter som möjligt samt vara hållbart över tid. Golvet ska vara lätt att rengöra. Golvet ska tåla maskinskurning.

- Underbyggt kombinationselastiskt sportgolv.
- Sportgolvet ska uppfylla kraven enligt europeisk standard EN-14904, samt vara CE-märkt.
- Golvet ska ha standardkulör blå om inte annat beslut fattas i det aktuella byggprojektet.

Trägolvet inte är optimalt för skolidrott. Trägolvet kan dock vara den optimala lösningen för vissa idrotter såsom basketboll, varför hänsyn måste tas till det enskilda projektets förutsättningar. Specialidrottsförbundet kan ställa andra krav på golvet än skolidrott.

Infästningar i golv:

- Antalet infästningar ska begränsas till följande aktiviteter:
 - Volleyboll. Badminton. Samnyttjas om möjligt.
 - Handboll och minihandboll
 - Täta infästningar med fuktpärr mot golvet
 - Infästningar ska utföras med täta lock och öppningen ska vara magnetisk.

Mått för spelplaner och linjering

Golvet ska ha målade linjer anpassade utifrån de lagidrotter som ska bedrivas i salen. Dialog ska föras med skola om relevanta lagidrotter, till exempel basketboll, badminton, futsal, handboll, innebandy och volleyboll.

Linjefärg för respektive idrottsspelplan ska följa riktlinjer från respektive specialidrottsförbundet.

Väggar och tak i sporthallen

Fri takhöjd i sporthallen ska vara totalt minst 8,05 meter, och avser upp till underkant på konstruktion, belysning, installationer och i tak upphängd utrustning. Tak och väggar kan användas för att få bort redskap.

Förankringspunkter i taket ska finnas för montering av redskap. I taket ska finnas ljuddämpande material. Undertak och ljudabsorbenter ska utöver krav för en bra ljudmiljö även väljas utifrån att vara tålig för skadegörelse och att träffas av bollar.

Sporthallens väggar ska vara ljusa, lätta att rengöra samt slagtåliga. Skarpa vassa hörn, kanter, eller nischer ska undvikas. Väggytskikt i idrottshallar ska förutom att bidra till bra ljudmiljö vara hållbart för bollspel.

Eventuella radiatorer ska fällas in i vägg och förses med bollskydd.

Extra funktion för sporthallar där handbollsklister får användas

Handfat med plats för flera personer att jämte varandra tvätta bort handbollsklister-rester från händerna, och för påfyllning av vattenflaskor. Handfatet placeras med fördel i sporthallen för att inte sprida klister i resten av huset på väg till omklädningsrum. Anpassad väggbeklädnad.

Verksamhetsutrustning i sporthallen

Det ska finnas en hjärtstartare. Den ska vara lättillgänglig och skyltad men utan att vara i vägen för eller kunna skadas av de aktiviteter som bedrivs i sporthallen.

Funktionsprogrammet omfattar fast utrustning och inte lösa inventarier. Hur hallen ska utrustas styrs av vilka som primärt ska använda anläggningen. Inför varje projekt ska en utrustningslista tas fram.

Media

Sporthallen ska vara förberedd för den tekniska utrustning som behövs för parallellt samt multifunktionellt nyttjande. All mediautrustning ska vara bollskyddad och placeras så att den inte stör verksamheten.

En projektor och projektionsyta, alternativt en digital skärm, för multimediauppspelning ska finnas i båda halvorna av hallen.

Ljudanläggning x 2 (en per halvsal) med möjlighet till extern anslutning nåbar från låst utrymme. Allt förinställt i låsta utrymmet. Två till fyra högtalare per halvsal, placerade i skyddat läge.

- Ljud ska inte läcka mellan rumshalvorna när ridåväggen används.
- I lokalerna krävs det som lägst tillgång till 4G-nätet.
- Om väggarna byggs så tätat så att mobiltelefoner inte fungerar så behöver förstärkare installeras.
- Tillgång till Wi-Fi via kommunens nätverk.
- Gästnätverk ska finnas.

Matthissar för hoppbäddar 1,8x3,5m

- Totalt 2 st dubbel matthiss för hoppbäddar med mått (ca. 3,5x1,8x0,3m)
- En dubbel matthiss placeras på var kortsida av salen.
- Motordrivna och ha inbyggt fallskydd och fallsäkring.
- Ska styras via passersystemet och vara CE-märkta.
- Manövrering från var sida i hallen.

Bomsystem

- Gymnastiksalen förses med två bomsystem per långvägg
- Fästen för bommar fälls in i vägg.
- Bomsystemet ska ha tillbehör som räck och bomsadel.

Lodlinor

- Hallen förses med lodlinor, en lodlineskena per långvägg.
- Lodlinor bör kunna fällas in i vägg, och placeras långt ned mot hallens kortsida för att inte störa takhöjden.

Romerska ringar

- Hallen förses med system för ringar, 2 ringpar på varje långvägg.
- Fästen för ringar fälls in i vägg.

Ribbstolar

- Antalet ribbstolar anpassas efter behov i varje enskilt projekt.
- För ökad flerfunktionalitet i salen, bör i första hand sektioner med ribbstolar väljas av den typen som har speglar monterade bakom sig, samt per gymnastiksal installera en (1) klätterställning kompatibel med ribbstolesystemet.
- I enskilda projekt kan det finnas ett eventuellt behov av uppfällbar scen, bakom ribbstolar, men ingår ej som standard. Utredds efter behov.

Basketkorgar

Två eldrivna och takhängda basketkorgar ska placeras för spel på stor plan. Korgarna ska ha fasta nivåer för matchspel och minibasket, och manövrering ska kunna ske från var sida i hallen.

För spel tvärsöver planen eller smålagsspel ska ett lämpligt antal höj- och sänkbara basketkorgar placeras på respektive långsidesvägg.

Handbollsmål

För handbollsspel på helplan: två stycken matchmål 3,0x2,0 m, svängbart mot vägg, reglas i golv.

För minihandbollsspel: minihandbollsmål 2,0x1,7 m för fästning i golv.

Minihandbollsmålen ska vara CE-märkta.

Volleybollnät

En träningsplan med infästningar i golv. Planeras för att samnyttjas med badminton.

Badmintonnät

En badmintonplan med infästningar i golv. Planeras för att samnyttjas med volleyboll.

Tänk på: Ventilationsdon, trummor och reglerutrustning ska vara utfört och placerat så att det ej skadas av bollspel. Belysningsarmaturer i hallar ska vara utförda så att de tål bollträffar.

Sporthallens funktioner unika i läktarhall

För att möjliggöra tävlingsverksamhet och publikupplevelse ska läktarhallen utrustas med

- Speakerbås för 4 personer med skrivyta, el, IT-uppkoppling och mikrofonanslutning till ljudsystemet.
- Matchsekretariat med bord och stolar för minst två funktionärer, samt uttagsbrunn för el och dataanslutning. Samt uttag för styrning av resultat-tavla/mediaskärm. Kan integreras i läktaren eller placeras vid långsidans mitt.
- Matchklocka på långsidan, skyddad med galler.

- Resultattavlan ska placeras på kortsidans vägg för att bli synlig för både publik och spelare på ena kortsidan med trådlös matchpanel. Resultattavla ska vara anpassade för att uppfylla aktuella specialidrotters regelkrav.
- Skottklockor för basket

Läktare med 200–300 sittplatser, fast och hopfällbar, inklusive dedikerade platser för rullstolar. Det ska vara fri sikt från hela läktaren över hela spelplanen. Läktarstorlek och antal sitt- och/eller ståplatser hanteras i respektive projekt. Tänk på att nyttja plats under läktaren exempelvis för verksamhetsförråd.

Beroende på huvudentrés utformning och läge kan separat publikentré behövas. Publikentrén ska ha tillgång till RWC, WC och plats för ytterkläder. Antal toaletter dimensioneras efter publikkapacitet.

Serveringsmöjlighet – funktion i läktarhall

I anslutning till entrédelen finns utrymme för enklare servering med förråd. Detta är ej avsett som publik servering under hallens öppethållande utan som en möjlighet för någon förening med verksamhet i hallen att kunna bedriva begränsad servering i anslutning till arrangemang. Sittplatser för cirka 20 personer i direkt anslutning till serveringen. Eluttag och möjlighet till internetuppkoppling via Wi-Fi.

Cafét utgörs av ett mindre pentry/kök för föreningar att använda vid olika evenemang, med kyl, diskmaskin, mikrovågsugn, diskbänk, tillgång till vatten.

- Uttag fördelat på minst 6 grupper
- Jalousi låsbar inifrån köket

Förråd ska finnas i anslutning till serveringsutrymme med bland annat plats för extra stolar.

Multifunktionssal /multisal

Multisalen kompletterar gymnastiksalen och möjliggör för fler parallella verksamheter. Dimensioneras för maxkapacitet 50 personer. Med fri takhöjd om minst 4 meter, och utformas något rektangulärt med två längre väggar.

- Dagsljuskrav men krav att rummet kan fördunklas, viktigt med insynsskydd från skolgård.
- Golvet ska vara av typen kombinationselastiskt sportgolv. Färg ska utredas i varje projekt.
- Multisalen utrustas med spegelvägg på ena långsidan, som vid behov kan avskärmas.
- Anläggning för möjlighet att uppspelning av media (ljud och bild) ska finnas.
- Väggeklocka

Ett förvaringsutrymme finns i anslutning till multisalen som samnyttjas av flera aktörer (skola/föreningsliv). Förrådet kan med fördel bestå av låsbara vagnar, eller flyttbara burar/vägggar, samt vägghyllor, se mer under avsnittet *Förråd*.

Utred i varje projekt om behov finns av direkt ingång från utsidan till multisalen. Tänk i så fall på: Planera för ett mindre utrymme för skoförvaring mellan ytterdörr och multisal. Det fungerar som skogräns och förhindrar grus och väta att komma in i multisalen.

Samlingsrum

Utred i varje projekt om behov finns av ett samlingsrum i idrottshallen.

I de fall funktionen ska finnas i idrottshallen ska den rymma drygt 30 sittplatser med bord i en så kallad skolsittning. Rummet kan användas som undervisningsrum/ möteslokal där skolorna kan ha teoretisk undervisning för hela klassen inom skolämnet Idrott och hälsa. Samnyttjande kan göras med externa parter såsom föreningar, studieförbund och privatpersoner som behöver en möteslokal. Uthyrning ombesörjs i enlighet med övriga kultur- och fritidslokaler via fritidsbokningen och gängse passersystem.

Utrustas med teknik för mediauppspelning, till exempel LED-skärm.

Förråd

Förrådsutrymmen behövs för att verksamhetsspecifikt material ska kunna förvaras på plats. I en mellanstor idrottshall finns det som regel behov av två olika typer av förråd; för inomhusverksamhet (samnyttjade) och för utomhusverksamhet (skola). Förråd dimensioneras efter hallens grundutrustning, samt utifrån de aktörer och specialidrotter som ska bedriva verksamhet i hallen.

Samplanerade idrottshallar utnyttjas av både skola och föreningsliv, vilket ställer krav på såväl utrustning som förvaringsmöjligheter. Det bör därför skapas stora samnyttjade inomhusförråd, som kan delas av med exempelvis någon form av gallerväggs-, eller metallburlösning. Vid behov kan separering av nyttjanderätten av mer slitkänsligt material göras genom lås på buren.

Inomhusförråd ska finnas i direkt anslutning från båda halvorna av idrottshallrummet när ridåväggen är nerfälld. Förrådets kapacitet och utformning ska anpassas till att kunna rymma två vagnar för innebandysargar och sarghörn, alternativt ha separat förråd för innebandysarg.

Ett samnyttjat förråd ska även finnas i direkt anslutning till multisalen.

I varje projekt ska det också planeras för förråd för utomhusverksamhet kopplat till skolgård och/eller närliggande idrottsanläggning. Detta kan minska slitage och städkostnader om det förrådet ges en separat ingång. Förrådet behöver dock inte nödvändigtvis placeras i anslutning till idrottshallen då närheten till utemiljön är det primära.

Behov bör utredas av personlig förvaring synlig och i direkt anslutning till gymnastiksalen exempelvis i form av fack eller hyllor. Det kan också finnas behov av att låsa in elevers ägodelar under uteidrott, vilket kan kombineras med låsbara förrådsutrymmen eller skolans uteförråd.

Förrådsdörrar med anpassad bredd ska förses med tätslutande list under dörr mot golvet för att förhindra damm- och skräpansamlingar i förrådet. Ingen tröskel. Tänk på höjd och bredd på öppningen till förrådet så att utrustning lätt kan rullas ut.

- Dörr och karm med påkörningsskydd
- Inomhusförråd ska ha samma ytskikt på golv som i gymnastiksalen
- Samtliga väggar i förråd ska förberedas för upphängning av tung utrustning.
- Takhöjd minst 3,0 m

I idrottshallar där handbollsklister är tillåtet, ska ett ”klister-borttagningsrum” placeras i anslutning till idrottshallsrummet, där en bolltvätt inryms. Bolltvätten ska vara placerad nära sporthallen, exempelvis i ett förråd, eller inramat med väggar. Placering är vald så att bolltvätten inte ”skvätter” klister/vax på ytor i närheten. Med anpassat väggmaterial.

I läktarhallar ska ett förråd/tvättstuga finnas i anslutning till omklädningsrummen, med tvättmaskin och torktumlare för föreningsliv och skola. Förrådet behöver anpassas med bland annat golvbrunn, vattentillgång, eluttag.

I varje projekt för fullstora idrottshallar bör behov bedömas av eventuellt utökad förvaringsutrymme inklusive eventuellt förråd för utomhus-verksamhet kopplat till närliggande konstgräsplan eller annan idrottsanläggning.

Städutrymmen

Funktionella utrymmen för städutrustning är en förutsättning för att säkerställa en tillgänglig, inbjudande och hållbar idrottshall. Det ska finnas separata städutrymmen för kommunens verksamhet och föreningslivet i nära anslutning till verksamhetsytorna. För enkel hantering och åtkomst ska ett större städutrymme placeras centralt i anläggningen, och på det våningsplan där gymnastiksalen är placerad.

Utrymmet ska vara anpassat för, och kunna inrymma, åkbar städmaskin, städvagn, utslagsback, golvbrunn, tvättmaskin, torktumlare, förvaringshyllor, väggfast torkställning, klädkrokar och redskapshållare med flera stativ. Ska kunna inrymma förbrukningsmaterial som exempelvis papper. Städkemikalierna ska kunna låsas in. Brandklassad för laddning av städmaskinen.

Tillräcklig dörrbredd för att städmaskinen ska kunna köra ut och in, utan att demontera skrapan.

Om idrottshallen består av fler våningsplan ska ett andra städutrymme placeras på det motsatta planet.

Ett kompletterande, mindre, städförråd för föreningslivet med utslagsback och vattentillgång bör finnas i närheten av gymnastiksalen så att det är lätt att hålla fint i lokalen även på kvällar och helger.

I sporthallar där handbollsklister är tillåtet behövs plats för två skurmaskiner.

Verkstad

I fullstora idrottshallar ses behov av en mindre verkstad för att sköta om inventarier. Verkstadsutrymmet har verkstadsbänk, förvaring och enklare utrustning i form av olika elektriska verktyg, målarfärg, kemiska produkter, med mera. Här lagas och tillverkas inventarier som går sönder eller behöver fräschas upp. Funktionen kan användas av driftspersonal, funktionärer och pedagoger.

Avfallshantering

Källsortering ska göras. Mer omfattande avfallshantering kan behövas om idrottshallen har större publikkapacitet och serveringsverksamhet.

Avfallsrummet ska placeras i anslutning av byggnaden. En idrottshall som planeras tillsammans med en skolbyggnad kan också använda skolans avfallsrum.

Om det inte är möjligt för sopbil att angöra inom tio meters dragavstånd ska avfall kunna lämnas i annat anvisat utrymme som uppfyller dragavstånden.

- Miljörummet ska vara tillgängligt från utsidan, och ska nås utifrån på neutralt utrymme
- Avfallsrum ska vara utrustat med golvbrunn, väggavbärarlistor och vara spolningsbart.
- Rörelsestyrd belysning.

Teknikutrymmen

Utöver verksamhetsytorna krävs tekniska utrymmen för anläggningens drift. Fläktrum och övriga teknikutrymmen ska dimensioneras för anläggningens behov.

Funktioner som verksamheten behöver ha tillgång till, exempelvis ljud- och belysningsstyrning och säkringar bör inte placeras i fastighetsägarens låsta teknikutrymmen.

Kapitel 3. Funktionsprogram för mellanstor idrottshall

Placering

När idrottshallen byggs i anslutning till en skola ska entréer anpassas så att idrottsutövare och andra besökare kan komma till omklädningsrum och hall utan att gå via skolans

lokaler. Det ska gå att låsa mellan idrottshallen och skolans lokaler. Det kan finnas behov av ytterligare en entré som underlättar för föreningslivets aktiviteter utanför skoltid.

Entré

Entrén är en samlingsplats som skapar möjlighet till möten. En plats att fördriva tiden i väntan på ett pass, en lektion eller sin vän. Här går det även att ta en paus inför träningspasset, en plats att äta och dricka.

- Entrén ska ligga i trafiksäkert läge.
- Entréer ska inte vara placerade så att man kommer rakt in på verksamhetsytan.
- Huvudentré till hallen bör vara vänd mot skolan, i de fall idrottshallen byggs i anslutning till en grundskola.
- I vindfång ska nedsänkt torkmatta finnas (som är lätt att passera med rullstol).

Idrottshallen ska så långt det är möjligt vara skofri med en tydlig zonindelning vid entrén där skogränsen går, med syfte att förhindra grus och väta att komma in i idrottsytorna. I entrén ska det därför finnas plats för att ta av sig och förvara skor.

- Glasad fasad för öppenhet och transparens.
- Tydlig skyltning för god orienterbarhet.
- Väggeklocka i entrén
- Flerfunktionalitet
- Golvyta i entréer och korridorer ska vara av slitstarkt material.
- Tillgång till RWC och WC. För uteidrotten kan det behövas en RWC som man når direkt från entré/vindfång, innan man tar av sig skorna.

Korridor

Kommunikationsytor mellan entré och omklädning och idrottsytorna ska vara ljusa och lätta att överblicka. Detta ger en tydlig överblick och skapar trygghet för de som vistas i korridoren. Korridorer ska ha fasta tak, och inte plocktak.

Korridorer och passager kan ha fler funktioner och nyttjas till möjliga platser för samling eller paus. Ytorna ska uppmuntra till rörelse med enkla medel, tex mindre klättervägg eller linjemålning på golv.

Omklädningsrum

Omklädningsrummen i en idrottshall ska vara välkomnande, inkluderande och den personliga integriteten ska alltid beaktas i utformningen. Omklädningsrum ska upplevas trygga och vara överblickbara med plats för omklädning och förvaring av kläder. Dessutom ska omklädningsrummen vara lättstädade.

Antalet omklädningsrum bestäms av idrottshallens kapacitet och utformning. Vid planering av kapacitet för omklädningsrum ska nyttjandet av multisalen inkluderas. Om idrottshallen ligger intill exempelvis en konstgräsplan eller annan uteidrottsyta ska

möjligheten att säsongsvis viga vissa omklädningsrum för uteidrott alternativt bygga fler omklädningsrum prövas. Detta för att öka städbarheten, minska slitaget på lokalerna och underlätta utomhusidrott. Utred i dessa scenarios möjlighet att ha direkt ingång utifrån till omklädningsrummen.

Rumshöjden i omklädningsdelarna ska vara minst 2,7 m. Fasta tak (ej plocktak).

Omklädningsrum, för grupper

Beslut om antal gruppomklädningsrum ska utredas, och framgå, i projektspecifikt lokalprogram som ligger till grund för respektive byggprojekt. I regel uppfyller fyra omklädningsrum de behov som finns vid föreningslivets nyttjande av gymnastiksalen. Grundskolans behov är oftast åtta (8) mindre omklädningsrum för att möjliggöra effektiv schemaläggning.

Funktionskrav:

- Insynsskydd för att minimera insyn från korridor, för att erbjuda ökad trygghet, integritet och tillgänglighet.
- Varje omklädningsrum ska utrustas med en RWC med dusch
- Golvbeklädnad av halksäkert slitstarkt material med god städbarhet, med golvbrunn
- Sittbänken får inte ha ben som står mot golvet.
- Reglerbar belysning i minst två nivåer
- Helkroppsspegel av okrossbart material
- Eluttag för hårfön med mera
- God ljudnivå ska uppnås, se avsnitt Akustik sid 6
- Möjlighet till forcerad ventilation

Flexi-omklädningsrum

Det ska finnas dusch- och omklädningsmöjligheter för personer som av olika anledningar önskar enskildhet. Utrymmet ska utformas som en egen omklädningsenhet tillsammans med dusch och RWC, med möjlighet till att dela upp rummet i våt och torr zon.

Utrymmet ska placeras neutralt och inte kunna nås via ett annat omklädningsrum. Det ska finnas vattenutkastare som underlättar vid rengöring av duschutrymmena.

Omklädningsrum för pedagog/funktionär

Omklädningsrum kombinerat för skolans pedagoger och idrottsföreningars funktionärer utformas med ett litet förrum med plats för 2 personer för omklädning. Rummet ska vara inrett med sittbänk och upphängning av kläder i direkt anslutning till separat WC- och duschenhet.

Det ska finnas vattenutkastare som underlättar vid rengöring av duschutrymmena.

Detta omklädningsutrymme placeras med fördel i direkt anslutning till flexiarbetsrummet.

Duschutrymme

Duschutrymmet ska alltid utformas med extra stort fokus på den personliga integriteten.

Duschrummet ska placeras för minsta möjliga insyn från ombytesutrymmet.

Omklädningsrum och korridorer ska vara fria från ytterskor.

Även om duschutrymmet dimensioneras för flera så ska utformningen möjliggöra att varje individ kan duscha utan insyn från andra. Duschutrymmet utformas som rymliga heltäckande bås, av stadig konstruktion, med krok för handduk på insidan av dörren. Städbarheten runt duschbåsen ska beaktas vid utformningen.

Fyra (4) stycken duschbås per duschutrymme, varav ett ska vara anpassat för rörelsehindrad. Utred i varje projekt om två omklädningsutrymmen kan dela på ett duschutrymme. Varje duschutrymme delas i så fall av två omklädningsrum och en dörr med sluss mot korridoren byggs för varje par omklädningsrum.

Övriga funktionskrav är:

- Ytskiktet på golv och vägg ska vara slitstarkt, halksäkert och städbart.
- Kroklist för handdukar
- Fasta undertak (ej plocktak) i duschutrymmet
- Vattenutkastare för slangspolning

WC och RWC

RWC i omklädningsrum ska utrustas enligt senaste BBR.

- RWC ska utrustas för möjlighet till dusch.
- Samtliga kranar ska vara av högre modell för vattenflaskpåfyllning
- Ytskiktet på golv och vägg ska vara slitstarkt, halksäkert och städbart.
- Handfatsrör ska gå in i väggen
- Hållare av plast till toapapper och handdukspapper.
- Spegel av okrossbart material
- Fasta undertak (ej plocktak)

Flexiarbetsrum

Skolan har behov av arbetsstationer för pedagoger i idrottshallen, men eftersom pedagogerna oftast har ytterligare en arbetsplats i skolans lokaler kan den vara av enklare slag. Flexiarbetsrummet är tänkt att vara flerfunktionellt och även nyttjas av idrottsplatsarbetare/vaktmästare, samt utanför skoltid av föreningslivets funktionärer. Placeras i nära anslutning till elevytor eller entrén för god överblick.

Flexiarbetsrummet ska uppfylla kraven för en god arbetsmiljö (AFS, arbetsmiljöverkets författningssamling) och bidrar till en ökad vuxennärvaro i idrottshallen.

- Flexiarbetsplats för 1–2 personer, skrivbord, stol, med plats för bärbar dator

- Låsbara arkivskåp möjliggöra att de olika funktionerna kan dela arbetsrum, vid olika tider på dygnet eller liknande förvaringslösning
- Normal takhöjd
- Wi-Fi med tillgång till kommunens server
- Placeras med fördel i anslutning till omklädningsrum för pedagoger/funktionärer/domare med låsbara klädska, dusch och WC.

Gymnastiksalen

Gymnastiksalens huvudfunktion är att användas för idrottsundervisning och för träning inom föreningsidrott. Skolan kan ha behov av att kunna använda salen för tillfälliga sammankomster såsom idrottsdagar, luciafiranden med mera. Salen ska vara utformad för att lätt kunna växla mellan aktiviteter.

Gymnastiksalen ska dimensioneras för maximal personbelastning om 150 personer. Vid behov av salen som samlingssal till exempel vid skolavslutningar, ska ventilationen anpassas för att möta maximal personbelastning. Om idrottsytan ska användas som samlingssal kan extra förråd behövas för stolar med mera. Behov utreds i varje projekt.

Förvaringsutrymmen ska finnas med tillgång från salens båda halvor när ridåvägg används, läs mer under rubrik *Förråd*.

För att behålla ett behagligt inneklimat behöver den operativa temperaturen ligga runt 18 grader året runt.

Det ska gå att komma till gymnastiksalen utan att passera ett omklädningsrum.

Inpassering till salen bör vara stor (dubbeldörrar). Inlastningsdörr utifrån minst 1200 mm

En särskild avlastingsyta behövs i salen för kläder, vattenflaskor och värdesaker. Bäst görs detta i en nisch för att inte inkräkta på idrottsytan.

Klockor finns på kortväggarna. Styrning via centralur.

Ridåvägg

För att möjliggöra parallell verksamhet i gymnastiksalen, ska spelplansytan kunna delas i två lika stora halvor med hjälp av en ridåvägg.

Ridåvägg ska uppfylla säkerhetskrav och vara besiktningsbar enligt Boverkets regler.

Ridåväggens färg ska harmonisera med hallen i övrigt.

Åtkomst till salens respektive del ska vara möjlig från salens andra del, från entré samt omklädningsrum när ridåväggen är nedfälld. Åtkomst till förråd från båda halvor.

Ridåväggen ska styras via passersystem.

Ljudnivån är en viktig arbetsmiljöaspekt i idrottslokaler. Ett stort problem är överhörning mellan salsdelar i delbara gymnastiksal. Det finns ett gemensamt intresse av att hålla nere ljudnivåerna. Det är viktigt att ljudisolering beaktas i valet av ridåväggar.

Sportgolvet

Storleken på gymnastiksalens golv utreds i varje enskilt projekt. Innerväggsmåttet ska omfatta idrottsyta/spelplan med säkerhetsavstånd på minst 1,5 meter runt spelplanen.

Sportgolvet ska fungera för så många idrotter och verksamheter som möjligt samt vara hållbart över tid. Golvets ytskikt ska vara lätt att rengöra. Golvet ska tåla maskinskurning.

- Underbyggt kombinationselastiskt sportgolv.
- Sportgolvet ska uppfylla kraven enligt europeisk standard EN-14904, samt vara CE-märkt.
- Golvets standardkulör är blå om inte annat beslut fattas i det aktuella byggprojektet.

Infästningar i sportgolvet ska utföras med täta lock och öppningen ska vara magnetisk. Antalet infästningar ska begränsas till följande aktiviteter:

- Volleyboll. Badminton. Samnyttjas om möjligt.
- Bomsystem
- Målburar
- Täta infästningar med fuktspärr mot golvet

Linjering på sportgolvet

Golvet ska ha målade linjer anpassade utifrån de lagidrotter som ska bedrivas i salen. Dialog ska föras med skola om relevanta lagidrotter, till exempel basketboll, badminton, futsal, handboll, innebandy och volleyboll.

Linjefärg för respektive idrottsspelplan ska följa riktlinjer från respektive specialidrottsförbund.

Belysning i gymnastiksalen

Belysningen i en gymnastiksal ska förebygga ohälsa och olycksfall. Den ska uppfylla kraven på bländning, ljusriktning, säkerhet, ljusstyrka och ljusfördelning. Kraven som ställs ska vara anpassade för de aktiviteter som utövas i salen samt salens utformning.

Ljusstyrkan ska gå att anpassa efter aktivitet, i minst två nivåer. Ljusstyrkan ska, i golvnivå, uppnå

- 500 lux - träningsbelysning
- 100 lux - vila/avslappningsbelysning

Belysningen ska vara styrbar på respektive halva samt helsal. Belysningen ska även anpassas efter nedfälld ridåvägg så att inga skuggor eller mörka partier uppstår.

Fönster ska finnas så att dagsljus kommer in i salen. Direkt solljus ska kunna avskärmas. Bländning och insyn ska undvikas, exempelvis genom att fönster placeras högt i norrläge. Salen ska gå att fördunkla.

Väggar och tak i gymnastiksalen

Tak och väggar kan användas för att få bort redskap. Fri takhöjd ska vara minst 5 meter och förankringspunkter i taket ska finnas för montering av redskap. I taket ska finnas ljuddämpande material. Undertak och ljudabsorbenter ska utöver krav för en bra ljudmiljö även väljas utifrån att vara tåliga för skadegörelse då de är nåbara för besökare på höjden, samt vara anpassade och fastgjorda så att de tål att träffas av bollar vid idrottsytorna

Gymnastiksalens väggar ska vara slagtåliga. Skarpa vassa hörn, kanter, eller nischer ska undvikas. Väggytskikt i idrottshallar ska förutom att bidra till bra ljudmiljö vara hållbara för bollspel.

Ljusa väggsikt som är lätta att rengöra.

Eventuella radiatorer ska fällas in i vägg och förses med bollskydd.

Verksamhetsutrustning i gymnastiksalen

Någonstans i lokalerna ska det finnas plats för en hjärtstartare. Den ska vara lättillgänglig och skyltad men utan att vara i vägen för eller skadas av den verksamhet som bedrivs.

Funktionsprogrammet omfattar fast utrustning och inte lösa inventarier. Hur hallen ska utrustas styrs av vilka som primärt ska använda anläggningen. Inför varje projekt ska en utrustningslista tas fram.

Media

Gymnastiksalen ska vara förberedd för den tekniska utrustning som behövs för parallellt samt multifunktionellt nyttjande. All mediautrustning ska vara bollskyddad och placeras så att den inte stör verksamheten.

En projektor och projektionsyta, alternativt en digital skärm, för multimediauppspelning ska finnas i båda halvorna av gymnastiksalen.

Ljudanläggning med möjlighet till extern anslutning som är nåbar från låst utrymme. Allt förinställt i låsta utrymmet. Med styrning för spelning i avdelad eller hel idrottshall.

Högtalarna, fyra stycken) ska placeras i skyddat läge och inte vara frihängande på väggarna.

- Ljud ska inte läcka mellan rumshalvorna när ridåväggen används.
- I lokalerna krävs det som lägst tillgång till 4G-nätet.
- Om väggarna byggs så tätat så att mobiltelefoner inte fungerar så behöver förstärkare installeras.
- Tillgång till Wi-Fi via kommunens nätverk
- Gästnätverk ska finnas.

Fast utrustning:

- **Matthissar för hoppbäddar 1,8x3,5m**
 - Totalt 2 st dubbel matthiss för hoppbäddar med mått (ca. 3,5x1,8x0,3m)

- En dubbel matthiss placeras på var kortsida av salen
- Motordrivna och ha inbyggt fallskydd och fallsäkring.
- Ska styras via passersystemet och vara CE-märkta.
- Manövrering från var sida i hallen.

- **Bomsystem**

- Gymnastiksalen förses med två bomsystem per långvägg
- Fästen för bommar fälls in i vägg.
- Bomsystemet ska ha tillbehör som räck och bomsadel.

- **Lodlinor**

- Hallen förses med lodlinor, en lodlineskena per långvägg.
- Lodlinor bör kunna fällas in i vägg, och placeras långt ned mot hallens kortsida för att inte störa takhöjden.

- **Romerska ringar**

- Hallen förses med system för ringar, 2 ringpar på varje långvägg.
- Fästen för ringar fälls in i vägg.

- **Ribbstolar**

- Antalet ribbstolar anpassas efter behov i varje enskilt projekt.
- För ökad flerfunktionalitet i salen bör i första hand sektioner med ribbstolar väljas av den typen som har speglar monterade bakom sig, samt per gymnastiksal installera en (1) klätterställning som är kompatibel med ribbstolesystemet.
- I enskilda projekt kan det finnas ett eventuellt behov av uppfällbar scen, bakom ribbstolar, men ingår ej som standard. Utredds efter behov.

- **Basketkorgar**

Två eldrivna och takhängda basketkorgar ska placeras för spel på stor plan. Korgarna ska ha fasta nivåer för matchspel och minibasket, och manövrering ska kunna ske från var sida i hallen.

För spel tvärsöver planen eller smålagsspel ska ett lämpligt antal höj- och sänkbara basketkorgar placeras på respektive långsidesvägg.

- **Handbollsmål**

För handbollsspel på helplan: två stycken matchmål 3,0x2,0 m, svängbart mot vägg, regleras i golv.

För minihandbollsspel: minihandbollsmål 2,0x1,7 m för fästning i golv. Minihandbollsmålen ska vara CE-märkta.

- **Volleybollnät**

En träningsplan med infästningar i golv. Planeras för att samnyttjas med badminton.

- **Badmintonnät**

En badmintonplan med infästningar i golv. Planeras för att samnyttjas med volleyboll.

Tänk på: Ventilationsdon, trummor och reglerutrustning ska vara utfört och placerat så att det ej skadas av bollspel. Belysningsarmaturer i hallar ska vara utförda så att de tål bollträffar.

Multifunktionssal/multisal

Multisalen kompletterar gymnastiksalen och möjliggör för fler parallella verksamheter. Multisalen dimensioneras för 30 elever och 2 pedagoger, med fri takhöjd om minst 3 meter, och utformas något rektangulärt med två längre väggar.

- Dagsljuskrav men krav att rummet kan fördunklas, viktigt med insynsskydd från skolgård.
- Golvet ska vara av typen kombinationselastiskt sportgolv. Färg ska utredas i varje projekt.
- Multisalen utrustas med spegelvägg på ena långsidan, som vid behov kan avskärmas.
- Anläggning för möjlighet att uppspelning av media (ljud och bild) ska finnas.
- Väggeklocka

Ett förvaringsutrymme finns i anslutning till multisalen som samnyttjas av flera aktörer (skola/föreningsliv). Förrådet kan med fördel bestå av låsbara vagnar, eller flyttbara burar/väggar, samt vägghyllor, se mer under avsnittet *Förråd*.

Utred i varje projekt om behov finns av direkt ingång från utsidan till multisalen. Tänk i så fall på: Planera för ett mindre utrymme för skoförvaring mellan ytterdörr och multisal. Det fungerar som skogräns och förhindrar grus och väta att komma in i multisalen.

Förråd

Förrådsutrymmen behövs för att verksamhetsspecifikt material ska kunna förvaras på plats. I en mellanstor idrottshall finns det som regel behov av två olika typer av förråd; för inomhusverksamhet (samnyttjade) och för utomhusverksamhet (skola). Förråd dimensioneras efter hallens grundutrustning, samt utifrån de aktörer och specialidrotter som ska bedriva verksamhet i hallen.

Samplanerade idrottshallar utnyttjas av både skola och föreningsliv, vilket ställer krav på såväl utrustning som förvaringsmöjligheter. Det bör därför skapas stora samnyttjade inomhusförråd, som kan delas av med exempelvis någon form av gallervägg-, eller

metallburlösning. Vid behov kan separering av nyttjanderätten av mer slitkänsligt material göras genom lås på buren.

Inomhusförråd ska finnas i direkt anslutning från båda halvorna av idrottshallrummet när ridåväggen är nerfälld. Förrådets kapacitet och utformning ska anpassas till att kunna rymma två vagnar för innebandysargar och sarghörn, alternativt ha separat förråd för innebandysarg.

Ett samnyttjat förråd ska även finnas i direkt anslutning till multisalen.

I varje projekt ska det också planeras för förråd för utomhusverksamhet kopplat till skolgård och/eller närliggande idrottsanläggning. Detta kan minska slitage och städkostnader om det förrådet ges en separat ingång. Förrådet behöver dock inte nödvändigtvis placeras i anslutning till idrottshallen då närheten till utemiljön är det primära.

Behov bör utredas av personlig förvaring synlig och i direkt anslutning till gymnastiksalen exempelvis i form av fack eller hyllor. Det kan också finnas behov av att låsa in elevers ägodelar under uteidrott, vilket kan kombineras med låsbara förrådsutrymmen eller skolans uteförråd.

Förrådsdörrar med anpassad bredd ska förses med tätslutande list under dörr mot golvet för att förhindra damm- och skräpansamlingar i förrådet. Ingen tröskel. Tänk på höjd och bredd på öppningen till förrådet så att utrustning lätt kan rullas ut.

- Dörr och karm med påkörningsskydd
- Inomhusförråd ska ha samma ytskikt på golv som i gymnastiksalen
- Samtliga väggar i förråd ska förberedas för upphängning av tung utrustning.
- Takhöjd minst 3,0 m

Städutrymmen

Funktionella utrymmen för städutrustning är en förutsättning för att säkerställa en tillgänglig, inbjudande och hållbar idrottshall. Det ska finnas separata städutrymmen för kommunens verksamhet och föreningslivet i nära anslutning till verksamhetsytorna. För enkel hantering och åtkomst ska ett större städutrymme placeras centralt i anläggningen, och på det våningsplan där gymnastiksalen är placerad.

Utrymmet ska vara anpassat för, och kunna inrymma, åkbar städmaskin, städvagn, utslagsback, tvättmaskin, torktumlare, förvaringshyllor, väggfast torkställning, klädkrokar och redskapshållare med flera stativ. Ska kunna inrymma förbrukningsmaterial som exempelvis papper. Städkemikalierna ska kunna låsas in. Brandklassad för laddning av städmaskinen. Tillräcklig dörrbredd för att städmaskinen ska kunna köra ut och in.

Om idrottshallen består av fler våningsplan ska ett andra städutrymme placeras på det motsatta planet.

Ett kompletterande, mindre, städförråd för föreningslivet med utslagsback och vattentillgång bör finnas i närheten av gymnastiksalen så att det är lätt att hålla fint i lokalen även på kvällar och helger.

Avfallshantering

Källsortering ska göras.

Avfallsrummet ska placeras i anslutning av byggnaden. En idrottshall som planeras tillsammans med en skolbyggnad kan också använda skolans avfallsrum.

Om det inte är möjligt för sopbil att angöra inom tio meters dragavstånd ska avfall kunna lämnas i annat anvisat utrymme som uppfyller dragavstånden.

- Miljörummet ska vara tillgängligt från utsidan, och ska nås utifrån på neutralt utrymme
- Avfallsrum ska vara utrustat med golvbrunn, väggavbärarlistor och vara spolningsbart.

Teknikutrymmen

Utöver verksamhetsytor krävs tekniska utrymmen för anläggningens drift. Fläktrum och övriga teknikutrymmen ska dimensioneras för anläggningens behov.

Funktioner som verksamheten behöver ha tillgång till, exempelvis ljud- och belysningsstyrning och säkringar bör inte placeras i fastighetsägarens låsta teknikutrymmen.